

Jiří Hubáček

Drobná próza Jaroslava Vrchlického

(Posudek vedoucího bakalářské práce)

Jiří Hubáček předložil jako bakalářskou práci studii Drobná próza Jaroslava Vrchlického, studii, která sama o sobě rozhodně není „drobná“. Jejich 215 stran samozřejmě zahrnuje také přílohy, ale i 161 stran vlastního textu výrazně přesahuje standard bakalářských prací. Rozsah však není to jediné, čím se Hubáčkova studie obvyklému formátu vymyká.

Nezvyklé je už samotné téma – próza Jaroslava Vrchlického, obvykle považovaná za okrajovou součást díla významného básníka a dosud souhrnně nezpracovaná. Hubáček k tématu přistoupil rovněž nezvykle, totiž s ambicemi literárního historika: celistvě obsáhnout množství textů, vznikajících v různých obdobích básnickova díla a často roztroušených v obtížně dostupných edicích, postihnout jejich imanentní vývojové souvislosti a poukázat na možné vazby k domácímu i světovému kulturnímu prostředí. A nezvyklé jsou samozřejmě i Hubáčkovy osobní dispozice a indispozice k takové práci. Z nich především dispozice, spočívající v široké a osobně zaujaté znalosti zdánlivě bezbřehého Vrchlického díla, se pozitivně promítly do výsledné podoby práce.

Samotná kompozice Hubáčkovy práce není nijak originální nebo novátorská. Vrchlického prózu rozděluje do kapitol odpovídajících pěti obdobím spisovatelovy prozatérské činnosti. V každém z nich po úvodní charakteristice života a tvorby následuje analýza jednotlivých próz, jejich témat, motivů a kontextů, do kterých vstupovaly, přičemž si Hubáček pečlivě všímá i jejich kritického přijetí. Jako jednotný celek tak především vymezil Vrchlického juvenilní období (před vydáním prvotiny *Z hlubin*), vnímané dosud pouze prostřednictvím povídky *Prodáváč biblí*. Hubáček na stejnou úroveň postavil jen v rukopisech dochované povídky *Myslivec neznaboh* a *U výhně* a ve sborníku posmrtně otištěnou prózu *Muž s kohoutem*, přičemž konstatuje jejich závislost na venkovské próze šedesátých let (Hálek, Světlá). Povídky *Flétna* a *Dcera Kimonova*, zahrnuté do sbírky *Rok na jihu*, pak představují druhé, italské období Vrchlického-prozaika, v němž se básník otevírá nejen smyslovému životu, ale i kulturním a literárním vlivům světové romantiky. Prózy z první poloviny osmdesátých let shrnul Vrchlický do souboru *Povídky ironické a sentimentální*, který v práci představuje třetí období autorova prozaického snažení. Vedle ironicky laděných povídek, předznamenávajících myšlenkový svět dekadence, zde zaujmou i historické prózy *Růže* a *Abisag*, především ale díky Hubáčkově mimořádně pečlivé, důkladné a objevné charakteristice kulturních a historických filiací. Jako čtvrté období Hubáček vymezuje soubory *Barevné střepy* a *Nové barevné střepy*, charakteristické na jedné straně příklonem ke tvaru básně v próze, na straně druhé směřováním k realistickému, resp. žánrovému typu povídky. V pátém období, které zahrnuje celá dvě poslední desetiletí Vrchlického života a tvorby, už se spisovatel k novým výbojům na poli prózy neodhodlal, spíše opakuje a rozmělnjuje některé typické náměty a motivy svých starších próz. Hubáček tak sleduje

především Vrchlického hledání nových možností vyjádření v žánrech stojících na okraji literárního dění – ve fejetonech, v aforismech a ve vzpomínkových prózách. Alespoň rámcovou pozornost věnuje i jedinému Vrchlického prozaickému dílu, které se vymyká označení „drobná próza“, totiž románu Loutky. Obraz Vrchlického jako prozaika se v této době ustaluje i v mezinárodním kontextu, což dokládá přehledná tabulka překladů jednotlivých povídek v zahraničních antologiích (s. 120 a 121), sama o sobě představující pozoruhodný odborný výkon. Celou práci pak doplňuje obsáhlý shrnující závěr, precizní seznam literatury a především objevná edice dosud nepublikovaných juvenilií, Myslivce neznaboha a U výhně, a také povídky Žebrák, známé dosud jen z almanachu Chudobky. I v této práci prokazuje Hubáček odbornou kompetenci přesahující standardy bakalářského stupně studia (každý text je doplněn pečlivou ediční poznámkou, soupisem emendací a vysvětlivkami).

Výhrady k Hubáčkově práci mohou být skutečně jen marginální: týkají se občasných pravopisných nepřesností (chybné užití velkého písmene nebo kurzivy) a v několika případech i zastaralého pravopisu (desinterpretace, pathos). Autorka práce o žánru básně v próze se jmenuje Markéta, ne Marie Kořená (s. 159). Otázkou (i pro vedoucího práce) zůstává, jestli nebylo možné zvolit nějaké jiné, dynamičtější kompoziční řešení, takové, které by více akcentovalo spojitost některých typů próz (např. řada „italských“ povídek, prostupující přes hranice období, jak je vymezená v závěru práce). To, oč Jiří Hubáček usiloval, se mu ale podařilo vrchovatě naplnit i v práci tradičně pojaté: ukázal Vrchlického jako osobitého prozaika, který dosud unikal pozornosti snad jen proto, že jeho prozaickou tvorbu překrývala mohutná činnost básnická. Hubáčkově se zdařilo Vrchlického prózu plně rehabilitovat a prezentovat ji jako nedílnou a významnou součást spisovatelova díla.

Navrhuji ohodnotit práci známkou „výborně“.

19. 5. 2015

PhDr. Václav Vaněk, CSc.